

בסיעתא דטימיא

שיעור שבועי

הגאון הגדול

רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

פרשת תני שָׁרָה | 586

י"ג במרחשוון תשפ"ג

ניתן לשמוע בקו ישיר: 03-6171004

www.kolhalashon.com

גישה ישירה לשיעור במערכת קול הלשון

בלי לחפש ולדפדף בין השיעורים במערכת.
מתקשרים לקו קול הלשון במספרים הרגילים והישירים,
מקיימים מיד כוכבית * סולמית #
ואחריו את מספר השיעור **34310805** ולסיום סולמית #

פרשת תיִי שִׁירָה תשי״ג

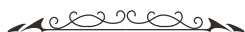
שיעור הגר"י זילברשטיין שליט"א ב"בית הכנסת המרכזי רמת אלחנץ"

לע"נ שמואל ב"ר משה גודלסקי ז"ל

לע"נ אברהם יצחק ב"ר אליעזר מנחם ושרה שפס ז"ל

ממנה להינשא ליצחק אבינו, אבל באופן רגיל כשהאמא דורשת שתישאר למענה אולי צריכה להישאר.

**מי היא האשה שלמרות שיהא מיוחסת
לא יעסקו בשידוכיה**

חידה :

החפץ חיים היה נוהג לומר שהחסד הגדול ביותר הוא לשדך שידוכים ובפרט לאנשים מבוגרים היושבים בבדידותם, ומייחלים למצוא בן זוג. מי היא האשה שנאמר עליה: "ואם היא אשה לא תינשא לאיש ולא יעסקו בשידוכיה"?

תשובה :

נאמר ברמ"א [חו"מ סימן ט"ו ס"ה]: "ואם נראה לב"ד שאחד גוזל חברו ולא יוכלו להוציא ממנו בדין, יכולין לגזור על שאר בני אדם שלא יישאו ויתנו עמו, ואם היא אשה שלא תינשא לאיש ולא יעסקו בשידוכיה עד שתוציא מידה שאינו שלה".

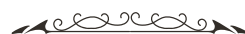

**חידה: איך יתכן שישי בבית הכנסת כהן
ולוי, ובכל זאת אחד עולה לכל העלויות?**

תשובה :

נאמר בשו"ע (או"ח קמ"ג ס"ה): "בית הכנסת שאין בהם מי שיודע לקרות אלא אחד, יברך ויקרא קצת פסוקים ויברך לאחריהם, וחוזר לברך תחילה וקורא קצת פסוקים ומברך לאחריהם, וכן יעשה כמה פעמים כמספר העולים של אותו היום".

הנה פתרון החידה לדוגמא: תשעה עולים מרוסיה לא יודעים לקרוא בתורה, וגם לא יכולים לענות

**האם תעזוב כלה את אמה שנתאלמנה
ותסע לבעלה**

טיאלה :

ראובן קידש אשה, ומבקש שתבוא אליו לא"י, אך בני משפחתה מבקשים ממנה שתמתין עד לאחר השלושים למות אביה, כי אמה התאלמנה זה עתה. איך תנהג, האם תיסע כרצון בעלה, או תמתין כרצון אמה ואחיה?

תשובה :

נאמר בתורה [בראשית כ"ד], שרבקה אמנו החליטה לילך עם אליעזר לאחר שבקשו אמה ואחיה "תשב עמנו הנערה ימים או עשור", השיבה, שתלך עם האיש ומיד. והנה אמה התאלמנה באותו היום - המלאך המית את בתואל, ובכ"ז עזבה אותה ולא הסכימה להישאר עמה לפחות חודש ימים או שבעה, אלא מיד הלכה.

אם כן אולי יש ללמוד מכאן שלא להתחשב עם אמה האלמנה והאבלה אלא הלכה מיד לא"י לבעלה.

והנה כתוב בתורה [בראשית ב' כ"ד]: "על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו", ואמרו על כך דורשי רשומות בדרך דרש, 'על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו', דווקא את אביו ואת אמו כששניהם חיים, אבל לא את אביו או את אמו כשהם לבד. ולכן אולי אסור לעזוב אמא אלמנה מבלי להמתין לפחות את ימי השבעה.

ואולי אין ראייה מרבקה שלא הייתה חייבת לכבד את אמה הנוכחיה. עוד יתכן שאמה לא בקשה שתישאר למענה אלא לטובת רבקה, ועל זה ויתרה והלכה עם אליעזר, וכמו כן חששה שרצו למנוע

שתפילה דרבנן וברכת המזון דאורייתא. שאלו אותו האם יאכל באמצע שמונה עשרה, ועל ידי זה ירוויח שיתארך סוף זמן ברכת המזון, ותמה איך מותר לאכול באמצע שמו"ע?!

נראה בכוונתו, שבאכילה אין מצוה, ואם כן יש בזה הפסק, ומפסיק לצורך דבר הרשות, אבל ברכת המזון הרי מקיים בזה מצוה, והמצוה הזאת דוחה תפילה.

לכאורה יש לשאול שהרי העוסק במצוה פטור מן המצוה, ונחלקו הפוסקים אם העוסק במצוה דרבנן פטור גם ממצוה דאורייתא, ולכאורה קי"ל שפטור מן המצוה, כמבואר במג"א [סימן ע"ב סק"ד], שאם עדיין לא התחיל במצות תנחומין חייב בקריאת שמע, וכתב בפמ"ג [הו"ד גם בביאור הלכה ד"ה אם יש], שמשמע מדבריו שאם כבר התחיל במצות תנחומין פטור מקריאת שמע, שהעוסק במצוה דרבנן פטור גם ממצוה דאורייתא, ועיי"ש שתמה מנין לו זאת.

אולי יש לומר שבענייננו שפשע שלא בריך ברכת המזון קודם התפילה, אף שהזמן הולך לעבור, בכה"ג העוסק במצוה חייב במצוה, כדי שלא יעבור בפשיעה על ביטול עשה.

ועוד שמבואר ב'פתח הדביר' [ח"א סוף סימן כ"ה], הובא בשדי חמד מערכת העין כלל מ"ה], שהדין פשוט שהמתחיל במצוה דרבנן פטור ממצוה דאורייתא אפילו אם יעבור הזמן ויתבטל ממנה לגמרי, כיון שהתחיל בהיתר, דאכתי לא מטא זמן מצוה דאורייתא, כמו שכתב בספר צפיחית בדבש.

הרי שכתב שהעוסק במצוה דרבנן פטור ממצוה דאורייתא דווקא כשהתחיל בהיתר, קודם שהגיע זמן מצוה דאורייתא, ומשמע שאם התחיל לאחר שכבר הגיע זמן מצוה דאורייתא שהתחיל באיסור, אין אומרים שהעוסק במצוה פטור מן המצוה.

אמנם כל זה אם נעשה כבר רעב, אבל אם עדיין מרגיש קצת שובע, אף שלא אכל כדי שביעה, שזמנו הוא שבעים ושתיים דקות, מכל מקום יכול להמשיך בתפילתו ולגמרו, כי השבעים ושתיים דקות, אינם על הדקה, אלא גם כמה דקות אחרי זה עדיין אפשר לברך.

אחרי הבעל קורא, אזי הבעל קורא עולה ז' עליות למרות שיש בביהכ"נ כהן שיש בו מצות עשה ד'וקדשתו' כמבואר במסכת גיטין [נ"ט:], ולוי וחתן ובעל ברית ויארציט וחתן בר מצוה.

הנה כתב המשנ"ב [ס"ק ל"ג], שכל זה דווקא לדעת השו"ע [או"ח קל"ט ס"ב] שסובר, דבאופן זה שלא יודע לקרות לא יעלה, אכן לפי דעת הרמ"א [שם ס"ה] הסובר דקורין אפילו לע"ה, ואפילו אינו יכול לקרות אחרי המקרא, א"כ נשתנה האי דינא, דלדידן לעולם צריך לקרות שבעה קרואים ויברכו והש"ץ יוציאם בקריאתו.

ויש להסתפק, מה הדין כשנמצאים בבית הכנסת ה' בני ספרד וה' בני אשכנז איך ינהגו, אם יקרא רק הבעל קורא, יפסידו הציבור מצות וקידשתו, כי הכהן בן אשכנז, ולשיטת הרמ"א צריכים לקרותו ואסור לדלג עליו, נמצא שהבעל קורא עושה שלא כדברי הרמ"א. מאידך אם יעלו בני אשכנז לתורה הרי זה נגד בני ספרד, דלגביהם אין כאן ז' עולים, ומן הדין צריכים לצאת מבית הכנסת כי על סמך נוכחותם עולים בגללם שלא כדין, וצ"ע.

ואולי בכה"ג יעלה הבעל קורא ז' פעמים, ובני אשכנז גם יוצאים בזה, אלא שהכהן מפסיד, ובדין מפסיד.

נזכר באמצע התפילה, שלא בירך ברכת המזון והזמין עובר

טיאלה :

מעשה באדם שעמד באמצע שמונה עשרה, ונזכר שלא בירך ברכת המזון, וראה שעד שיגמור השמונה עשרה יעברו שבעים ושתיים דקות. הסתפק האם חייב להפסיק כעת באמצע התפילה לברך ברכת המזון או שפטור, או שמא יש לו עצה, שיאכל קצת לחם באמצע שמונה עשרה, ואז יוכל להמתין לברך עד לאחר שמונה עשרה?

תשובה :

שאלה זו נשאל הגר"ח קניבסקי זצ"ל ואמר, שצריך להפסיק ולברך ברכת המזון - בין הברכות, כיון

תורה של גניבה. אך יש לחלק, דהתם הציבור הם שוגגים, משא"כ כאן הגנב עובר על האיסור תורה במזיד.

יש להביא קצת ראייה להיתר, מהנאמר באברהם אבינו, שהפסיק באמצע הדיבור עם הקדוש ברוך הוא כדי לקבל את האורחים מפני ש'גדולה קבלת אורחים יותר מקבלת פני שכינה'. ולכאורה הדבר צ"ב, דהרי כשאברהם אבינו דיבר עם הקדוש ברוך הוא, לא הוי כעומד לפני מלך, אלא עמד לפני המלך ממש, ואיך הותר לו להפסיק אפילו לצורך גדול? וע"כ כשיש דבר שחשוב יותר מקבלת פני שכינה, מותר להפסיק אפילו באמצע שעומד לפני מלך. אם כן יתכן שמותר להפסיק כדי למנוע גניבת ספר תורה, שיש בזה חשש של חילול השם וביזוי כבוד התורה וכבוד המלך. יעויין גם במסכת מגילה [ג:], שם נאמר: "גדול תלמוד תורה יותר מהקרבת תמידין... הא דרבים (תלמוד תורה דרבים גדול מהקרבת תמידין), והא דיחיד. ודיחיד קל? והתנן: נשים במועד מענות, אבל לא מטפחות... ואמר רבה בר הונא: אין מועד בפני תלמיד חכם וכו'.... כבוד תורה קאמרת, כבוד תורה דיחיד חמור, תלמוד תורה דיחיד, קל". משמע בגמרא שכבוד התורה גדול יותר מהקרבת תמידין. ואם כן אולי כבוד התורה של גניבת הספר תורה, גדול יותר מהתפילה שהיא כנגד תמידין.

אין כאן פגיעה בכבוד מלך מלכי המלכים, מפני שמפסיק לכבוד המלך. הדבר קצת דומה לנאמר במסכת סנהדרין [צ"ה:], שדוד המלך היה בסכנה, והסתפק אבישי בן צרויה אם מותר לרכב על הסוס של המלך כדי להצילו, ושאל בבית המדרש, והשיבו לו שהדבר מותר. הקשה 'האגרות משה' [חו"מ ח"ב סימן ע"ט]: "דלכאורה תמוה מאד על מה שנסתפק והוצרך לשאול, הא כל דבר אינו עומד בפני הסכנה שלכן הוא דבר פשוט לכל שמותר, והנשאל ה"ז מגונה והשואל ה"ז שופך דמים, אף בשביל הצלת איש אחר, וכ"ש שהיה להצלת המלך עצמו". והאריך שם בנידון אם פיקוח נפש הותרה או דחוויה, ולאחר שביאר שהאיסורין דחווין לגבי חולה, ולא שהוא מעשה היתר, ניחא שפיר שאלת אבישי, דכיוון שהוא מעשה איסור, אף שמותר לעבור לחולה, סובר אבישי דעכ"פ אין ראוי שיעשה נס ע"י מעשה איסור, והצלה זו דנעשתה ע"י אבישי היה זה רק בדרך נס כדמבואר בגמ' שם. אם כן אף שמותר וראוי לעבור על איסור

להפסיק בדיבור באמצע שימונה עשרה למנוע גניבת ספר תורה

טיאלה :

מעשה שהיה בבית כנסת, שלאחר שהתחיל הציבור שמונה עשרה של ראש השנה, נכנס גנב לתוך בית הכנסת, הלך לארון הקודש, וגנב משם ספר תורה. המתפללים הבחינו בכך רק לאחר שהגנב התחיל לצאת מבית הכנסת, ולא הייתה דרך למנוע את הגניבה, אלא אם כן יפסיקו בדיבור ויצעקו עליו 'גנב גנב'. נשאלת השאלה; האם מותר להפסיק בדיבור באמצע שמונה עשרה למניעת הגניבה, או לא?

תשובה :

נאמר בשו"ע [או"ח סימן ק"ד ס"א]: "לא יפסיק בתפילתו, ואפילו מלך ישראל שואל בשלומו, לא ישיבנו". וטעם האיסור מבואר ב'ערוך השלחן' [שם ס"א], שבשעה שעומד בתפילה, הוא כעומד לפני מלך, והרי העומד לפני מלך בשר ודם אם יפסיק באמצע דיבורו עם המלך, יתחייב ראשו למלכות, ק"ו בעמדו לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. מבואר בשו"ע שם שאסור להפסיק בדיבור בשמונה עשרה אפילו לצורך גדול, ואפילו אם תינוק בוכה ואינו יכול לכוון, אסור להפסיק בדיבור, כמבואר במשנ"ב [שם סק"א] ואפילו במקום הפסד ממון, אסור לו להפסיק כמבואר במשנ"ב [שם סק"ב]. עוד מבואר במשנ"ב [סימן צ' ס"ק פ"ד], שאם היה עומד בתפילה והשתין תינוק בבית הכנסת, אסור להפסיק בדיבור כדי להביא מים, מפני שהאיסור של מי רגלים הוא רק איסור דרבנן. ואם תינוק טינף צואה בבית הכנסת וישנם אנשים שלא יודעים מזה, מותר להפסיק בדיבור להודיעם, מפני שמוטב לעשות איסור דרבנן ולהפסיק בתפילה, כדי להציל את שאר המתפללים מאיסור תורה, של תפילה במקום צואה, יעו"ש.

עכ"פ מבואר שלהפסיק בדיבור באמצע שמונה עשרה, הוא איסור דרבנן, ואסור גם במקום הפסד, ומותר רק במקום חשש פיקוח נפש, או כדי למנוע איסור תורה. ויש לדון אם מותר להפסיק באמצע התפילה כדי למנוע את גניבת ספר התורה, דאולי אף זה בכלל דיבור כדי להציל את השני מאיסור

אבינו, לא היו ערבים עבורו. ועוד יש לחלק, שכיום שנפסקה הלכה שאסור להפסיק באמצע התפילה, ושל הפסיק הוא איסור דרבנן, אין היתר להפסיק לצורך שאר מצוות).

עוד שמעתי מגיסי הגר"ח קניבסקי זצ"ל להביא קצת ראייה להיתר, מדברי ה'ספר חסידים' [סימן תת"י הו"ד במשנ"ב סימן קנ"ד ס"ק נ"ו] שכתב: "לא ייקח נר לבקש מעותיו, אבל אם ירא פן נחבאו גנבים בביהכ"נ ייקח נר ויחפש". משמע שההיתר לָהֲנוֹת מהנר למנוע גנבים, אינו מטעם 'לב בי"ד מתנה', (שבזה אפילו לחפש מעותיו מותר, כמבואר במשנ"ב שם), אלא שעצם הגניבה יש בה חילול השם, או שהוא צורך התפילה. ואם כן אולי יש ללמוד אף לענייננו, שמותר להפסיק באמצע התפילה, למנוע את הגניבה, מפני שיש בזה חשש של חילול השם.

בזריזות להצלת ורפואת האדם, מ"מ כיון שהוא מעשה איסור לא יעשה נס בזה, והייתה שאלתו אם מה שהותרו איסורין לפקוח נפש הוא רק דחווה או הותרה דאם הותרו לחולה הרי אין זה מעשה איסור כלל, וממילא יהיה ראוי גם להעשות נס ע"י זה, ופשטו לו שבאיסור זה, דאין רוכבין על סוסו וכדומה, שכל איסורו הוא מצד כבוד המלך, איסור זה שאני משאר איסורין, דכיוון שהוא להצלה מסכנה אין בזה בזיון למלך, וממילא אין בזה מעשה איסור, ומותר אף להצלה בדרך נס, יעו"ש. ואם כן אולי אף בענייננו, אין כאן ביזיון למלך, מפני שמפסיק לצורך כבוד המלך.

(אין להביא ראייה מאברהם אבינו שמותר אף בזמננו להפסיק באמצע שמונה עשרה להקביל פני אורחים, מפני שלאחר שישאל קבלו ערבות בהר סיני, הרי שגם האורח ערב שהמתפלל יגמור את תפילתו, משא"כ באורחים הערביים של אברהם

להזכירכם, השיעור הבא יתקיים בעז"ה ביום ב', כ"ז במרחשון תשפ"ג, בבית הכנסת המרכזי ברמת אלחנן בשעה 20:00. תפילת ערבית בשעה 19:45.

ייטיר בוח גדול למערכת קול הלשון ולראשייה, על העברת השיעור באיכות מופלאה.
ניתן להאזין לשיעור בשידור חי מקול הלשון במס' טל' 03-6171004